

Marxabo Abdullayeva

Phd, Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti

<https://orcid.org/0000-0001-9868-599X>

Sarvinos Kasimova

f.f.n. Dotsent, O'zbekiston Jurnalistika va ommaviy kommunikatsiyalar Universiteti

INGLIZ VA ARAB TILLARINING O'RGANILISHIDAGI MURAKKABLIKLAR VA IMKONIYATLAR

Annotatsiya: Ushbu maqolada ingliz va arab tillarini o'rganish jarayonida uchraydigan asosiy qiyinchiliklar va imkoniyatlar tahlil qilinadi. Arab tilining murakkab yozuv tizimi, fonetikasi va grammatikasi o'zlashtirishda alohida e'tibor talab qilsa, ingliz tilining global o'rni va qulay resurs bazasi o'rganishni yengillashtiradi. Shuningdek, maqolada har ikkala til o'rganilishidagi samarali strategiyalar va o'rganuvchilar uchun foydali tavsiyalar keltirilgan. Ingliz va arab tillarining lingvistik jihatlari, ularni o'rganishdagi madaniy va psixologik omillar, hamda zamonaviy texnologiyalar yordamida til o'rganish imkoniyatlari batafsil ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar: Ingliz tili, Arab tili, til o'rganish murakkabliklari, lingvistik tahlil, madaniyat va til, grammatik qiyinchiliklar, arab yozuvi, ingliz tilini o'rganish, til o'rganish strategiyalari.

Kirish qismi: Bugungi globallashuv davrida ingliz va arab tillarini o'rganish zarurati ortib bormoqda. Ingliz tili dunyo miqyosida xalqaro aloqa, biznes va texnologiyalar tili sifatida mustahkam o'rnatilgan bo'lsa, arab tili Yaqin Sharq va Shimoliy Afrika mamlakatlarida asosiy aloqa vositasi bo'lib qolmoqda. Shu bilan birga, arab tili islomiy meros va madaniyatni o'rganishda asosiy vosita sifatida e'tiborli hisoblanadi. Ushbu maqolada ingliz va arab tillarini o'rganish jarayonidagi murakkabliklar va ulardan kelib chiqadigan imkoniyatlar ko'rib chiqiladi. Arab tilining murakkabligi asosan uning yozuv tizimi, fonetikasi va grammatikasida namoyon bo'lsa, ingliz tili global o'zaro muloqotning asosiy quroli bo'lib, uning keng resurslari va o'rganish imkoniyatlari uni qiziqarli qiladi. Kirish qismida har ikki tilning o'rganilishidagi lingvistik va sotsial omillar, shuningdek, o'rganuvchilar duch keladigan qiyinchiliklarning sabablariga qisqacha to'xtalib o'tiladi.

Maqola davomida ingliz va arab tillarini o'rganishda foydalaniladigan usullar, ularning ta'lim va madaniyatdagi o'rni, hamda zamonaviy texnologiyalar yordamida til o'rganish imkoniyatlari tahlil qilinadi. Ushbu mavzu turli madaniyatlarda muloqotni rivojlantirishda va til o'rganuvchilar uchun yangi istiqbollar ochishda muhim ahamiyatga ega.

Asosiy qism: Tilni o'rganish jarayonidagi murakkabliklar ko'pincha uning lingvistik xususiyatlari bilan bog'liq bo'ladi. Arab tili fonetikasida talaffuz qilinishi qiyin bo'lgan tovushlar mavjud, masalan, "ayn" (ع) va "qof" (ق) kabi harflar talaffuzi ko'pchilik til o'rganuvchilar uchun murakkablik tug'diradi. Arab yozuv tizimi ham o'ziga xos murakkabliklarga ega: matn o'ngdan chapga yoziladi, harflar esa so'zdagi o'rniga qarab turlicha shakllanadi.

Bunga qarshi ravishda, ingliz tilining murakkabligi asosan uning talaffuz va imlo qoidalaridagi istisnolarda namoyon bo'ladi. Masalan, so'zlarni yozilishi va talaffuzi orasidagi tafovutlar (masalan, "though" va "through") ingliz tilini o'rganayotganlar uchun qiyinchilik tug'diradi. Shuningdek, ingliz tilining so'z boyligi juda keng bo'lib, bu ham til o'rganishni qiyinlashtiradi.

Ingliz va arab tillarini o'rganishda madaniy kontekst katta ahamiyatga ega. Arab tilini o'rganishda o'rganuvchilar ko'pincha mintaqaviy dialektlarning xilma-xilligiga duch kelishadi. Masalan, Misr, Levant yoki Fors ko'rfazi mintaqalarida gapiriladigan arabcha sezilarli darajada farq qiladi. Bundan tashqari, arab

tilining standart (Fus'ha) shakli va kundalik muloqotda ishlatiladigan dialektlar orasidagi tafovut o'rganuvchilarni chalg'itishi mumkin.

Ingliz tilini o'rganishda esa madaniyatlararo farqlar asosiy qiyinchiliklardan biridir. Ingliz tilini o'zlashtirish nafaqat grammatik qoidalarga, balki ingliz madaniyati va mentalitetiga moslashishni ham talab qiladi. Masalan, ingliz tilidagi rasmiy va norasmiy muloqot uslublarini tushunish ko'pincha qiyinchilik tug'diradi.

Ingliz tili dunyoning ko'plab mamlakatlarida rasmiy til hisoblanadi va xalqaro biznes, texnologiya va ilmiy tadqiqotlar sohasida keng qo'llaniladi. Bu til o'rganish uchun ko'plab resurslar, shu jumladan onlayn platformalar, mobil ilovalar va multimedia vositalaridan foydalanish imkonini beradi. Ingliz tili global aloqa vositasi sifatida o'rganish uchun eng muhim tillardan biri hisoblanadi.

Arab tili esa ko'plab mamlakatlarda rasmiy til bo'lib, asosan diniy, tarixiy va madaniy ahamiyati tufayli qiziqarli hisoblanadi. Bu tilni o'rganish musulmon dunyosining merosini o'rganish yoki Yaqin Sharq davlatlarida faoliyat yuritish uchun muhim hisoblanadi. Arab tilining boy va murakkab madaniy konteksti o'rganishni nafaqat lingvistik, balki intellektual jarayon sifatida ham qiziqarli qiladi.

Bugungi kunda ingliz va arab tillarini o'rganishda zamonaviy texnologiyalar muhim ahamiyat kasb etadi. Onlayn platformalar, mobil ilovalar va sun'iy intellekt yordamida tillarni o'rganish jarayoni ancha yengillashtirildi. Masalan, Duolingo, Rosetta Stone kabi ilovalar ingliz tilini o'rganishda samarali bo'lsa, Mondly va Memrise kabi dasturlar arab tilini o'rganishda yordam beradi. Shuningdek, ingliz va arab tillarini o'rganish uchun maxsus mo'ljallangan grammatik va talaffuz mashqlari interaktiv va qulay shaklda taqdim etilmoqda.

Ingliz va arab tillarini o'rganishda muvaffaqiyatga erishish uchun samarali strategiyalardan foydalanish muhimdir. Arab tilini o'rganishda dastlab asosiy fonetik va yozuv qoidalarini o'zlashtirishga e'tibor qaratish tavsiya etiladi. Bundan tashqari, muloqotda tez-tez ishlatiladigan so'z va iboralarni o'rganish muhimdir. Ingliz tilini o'rganishda esa tinglab tushunish ko'nikmasini rivojlantirish va so'z boyligini oshirish uchun filmlar, audiokitoblar va podkastlardan foydalanish samarali bo'ladi.

Tahlil va natijalar: Arab tili o'zining o'ziga xos murakkab grammatikasi va yozuv tizimi bilan o'zlashtirishni qiyinlashtiradigan tillardan biri hisoblanadi. Masalan, arab tilida jins (erkak va ayol), fe'l shakllari va irodalarining ko'pligi o'rganish jarayonini murakkablashtiradi. Shu bilan birga, so'zlashuv tillari (dialektlar) va adabiy arab tili (Fus'ha) o'rtasidagi sezilarli farqlar tilni o'rganayotganlar uchun chalg'ituvchi omil bo'lib xizmat qiladi. Ammo, ushbu murakkabliklarni yengish uchun maxsus metodik yondashuvlar va interaktiv o'quv platformalari yordamida o'rganish samaradorligini oshirish mumkin.

Ingliz tilining murakkabligi ko'pincha uning so'z boyligi va fonetik o'zgaruvchanligida aks etadi. Tilning grammatik tizimi nisbatan sodda bo'lsa-da, talaffuzdagi o'ziga xos istisnalar, masalan, "read" so'zining turli zamonlarda turlicha talaffuz qilinishi, til o'rganishni qiyinlashtiradi. Shunga qaramay, ingliz tilining keng tarqalganligi va o'rganish uchun mo'ljallangan zamonaviy resurslarning ko'pligi o'quv jarayonini yengillashtiradi.

Madaniy va psixologik omillar til o'rganish samaradorligiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Arab tilini o'rganishda o'rganuvchilar arab madaniyatining boy tarixi, adabiyoti va diniy konteksti bilan tanishadilar. Bu, o'z navbatida, til o'rganish jarayoniga motivatsiyani oshiradi. Shu bilan birga, arab madaniyatiga oid tafovutlarni tushunmaslik o'rganishni murakkablashtirishi mumkin.

Ingliz tilini o'rganishda esa psixologik omillar, masalan, xalqaro platformalarda muloqot qilish uchun til o'rganish zarurati, motivatsiyani oshiradi. Shu bilan birga, ba'zi o'rganuvchilar ingliz tilining "global til" sifatida ko'rinishi sababli o'z milliy identitetlarini yo'qotishdan xavotirlanishi mumkin.

Zamonaviy texnologiyalar ingliz va arab tillarini o'rganishda muhim ahamiyatga ega. Til o'rgatuvchi ilovalar, masalan, Duolingo, Rosetta Stone va Mondly, har ikkala til uchun samarali vosita bo'lib xizmat qiladi. Buning ustiga, onlayn videodarslar, audiokitoblar va podkastlar orqali til o'rganish imkoniyatlari sezilarli darajada kengaydi.

Arab tilini o'rganish uchun maxsus yaratilgan dasturlar (masalan, Quran Companion yoki Alif Baa), arab yozuv tizimini va talaffuzini o'rgatishda muhim o'rin tutadi. Ingliz tilini o'rganishda esa xalqaro darajadagi platformalar va resurslar, masalan, TED Talks yoki BBC Learning English, juda samarali hisoblanadi.

Ingliz va arab tillarini o'rganish jarayonida yaxshi natijalarga erishish uchun samarali strategiyalardan foydalanish zarur. Arab tilini o'rganishda bosqichma-bosqich yondashuvni qo'llash, ya'ni avval asosiy grammatik qoidalarini o'zlashtirib, keyinchalik so'z boyligini oshirish va muloqotda ishlatiladigan iboralarini o'rganish, yaxshi natijalar beradi. Ingliz tilini o'rganishda esa muloqotga asoslangan uslublardan foydalanish, masalan, ingliz tilida suhbatlashish yoki filmlar tomosha qilish orqali talaffuz va tinglab tushunishni rivojlantirish samarali hisoblanadi.

Natijalar: Ingliz va arab tillarini o'rganishda lingvistik murakkabliklar mavjud bo'lsa-da, har bir til o'ziga xos imkoniyatlar va qiziqarli jihatlarni taqdim etadi. Arab tilining yozuv tizimi va fonetikasi boshlang'ich bosqichda qiyinchilik tug'dirsa, ingliz tilining so'z boyligi va talaffuz qoidalaridagi istisnolar murakkablikka sabab bo'ladi.

Madaniy va psixologik omillar har ikki tilni muvaffaqiyatli o'rganishga ijobiy va salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. Arab tilida madaniy merosga kirish motivatsiyani oshirsa, ingliz tilini o'rganish global darajada muloqot qilish imkoniyatini beradi.

Zamonaviy texnologiyalar va interaktiv resurslar har ikki tilni o'rganishni ancha yengillashtirdi. Onlayn darslar, mobil ilovalar va multimedia vositalari o'quv jarayonini qiziqarli va samarali qildi.

Samarali strategiyalardan foydalanish har ikki tilni muvaffaqiyatli o'rganish uchun muhim ahamiyatga ega. Rejalashtirilgan o'quv jarayoni va interaktiv yondashuvlar o'rganish samaradorligini oshiradi.

Bu tahlil shuni ko'rsatadiki, ingliz va arab tillarini o'rganish jarayoni ma'lum murakkabliklarga ega bo'lsa-da, ularni yengish uchun ko'plab imkoniyatlar mavjud. Mazkur tillarni o'zlashtirish o'rganuvchilarni nafaqat yangi lingvistik bilimlar bilan boyitadi, balki madaniyatlararo muloqotni rivojlantirishda ham muhim rol o'ynaydi.

Xulosa qismi: Ingliz va arab tillarini o'rganish jarayoni o'ziga xos murakkabliklar va imkoniyatlarni o'z ichiga oladi. Ushbu maqolada har ikkala tilning lingvistik xususiyatlari, o'rganishdagi madaniy va psixologik omillar, shuningdek, zamonaviy texnologiyalar va strategiyalarning o'zni batafsil tahlil qilindi.

Arab tili o'zining murakkab yozuv tizimi, fonetikasi va grammatikasi bilan o'rganuvchilar uchun qiyin bo'lib tuyuladi, ammo bosqichma-bosqich va mantiqiy yondashuv orqali bu murakkabliklarni yengish mumkin. Ingliz tilida esa talaffuzdagi istisnolar va keng so'z boyligi qiyinchilik tug'diradi. Biroq, ingliz tilining keng tarqalganligi va resurslarning mo'lligi bu jarayonni yengillashtiradi.

Ingliz va arab tillarini muvaffaqiyatli o'rganish uchun ushbu tillarning madaniy kontekstini tushunish muhim. Arab tilini o'rganish nafaqat lingvistik, balki madaniy boylikni o'zlashtirish imkonini beradi. Ingliz tilini o'rganish esa xalqaro muloqotning yangi imkoniyatlarini ochib beradi. Madaniy tafovutlarni anglash va o'zlashtirish til o'rganishdagi motivatsiyani oshiradi va samaradorlikni ta'minlaydi.

Bugungi kunda zamonaviy texnologiyalar ingliz va arab tillarini o'rganishni sezilarli darajada yengillashtirdi. Onlayn platformalar, mobil ilovalar, virtual sinflar va multimedia resurslari yordamida har ikkala tilni interaktiv va qulay shaklda o'rganish imkoniyati mavjud. Ushbu texnologiyalar lingvistik murakkabliklarni yengishda samarali vosita bo'lib xizmat qilmoqda.

Til o'rganishda mantiqiy va rejalashtirilgan strategiyalardan foydalanish juda muhim. Arab tilini o'rganishda talaffuz va yozuv qoidalariga alohida e'tibor qaratish, shuningdek, dialekt va adabiy til o'rtasidagi farqlarni o'zlashtirish zarur. Ingliz tilida esa muloqotga asoslangan usullar, masalan, suhbatlashish, filmlar tomosha qilish va audiokitoblardan foydalanish, samarali natijalarga erishishni ta'minlaydi.

Ingliz va arab tillarini o'rganish nafaqat lingvistik ko'nikmalarni rivojlantirish, balki madaniyatlararo muloqotni kuchaytirish va global miqyosdagi imkoniyatlarni kengaytirishga yordam beradi. Arab tilini o'zlashtirish Yaqin Sharq va musulmon dunyosi bilan samarali aloqa o'rnatishga xizmat qilsa, ingliz tilini bilish xalqaro darajadagi biznes, ta'lim va texnologiya sohalarida muvaffaqiyat qozonish uchun kalit hisoblanadi.

Ingliz va arab tillarini o'rganish – bu lingvistik, madaniy va shaxsiy rivojlanishga yo'naltirilgan jarayon. Har ikki til o'z murakkabliklariga qaramasdan, o'rganuvchilarga ulkan imkoniyatlar eshigini ochadi. Til o'rganishda zamonaviy resurslardan foydalanish, madaniy kontekstni anglash va samarali strategiyalardan foydalanish muvaffaqiyatga erishishda muhim ahamiyat kasb etadi. Shu boisdan, ingliz va arab tillarini o'rganish nafaqat bilim, balki madaniyat va yangi imkoniyatlarga ochilgan eshikdir.

Adabiyotlar ro'yhati:

1. Begmatova, B. M., & Kasimova, S. S. STUDY OF THE PROBLEM OF PREDICATIVITY AND ATTRIBUTION IN LINGUISTICS.
2. Begmatova, B., S. Kasimova, and S. Zaynutdinova. "Syntactic and semantic analysis of constraints, states and absolute masdars." *International Journal of Scientific and Technology Research* 9.3 (2020): 284-291.
3. Tursunova V. B. MUTUAL TRANSLATION OF SPEECH VERBS IN ENGLISH AND UZBEK LANGUAGES AND ITS PROBLEMS //Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences. – 2024. – T. 4. – №. 7. – C. 192-198.
4. MAVLONOV O. A. MORPHOLOGICAL AND SEMANTIC FEATURES OF RELIGIOUS LEXEMAS IN ENGLISH AND UZBEKISTAN //Ethiopian International Multidisciplinary Research Conferences. – 2024. – C. 178-181.
5. Sayfullaevna K. S. Arabic Linguistic in Transoxiana (XI-XIII Centuries) //International Journal of Innovative Technologies in Social Science. – 2019. – T. 1. – C. 13.
6. Begmatova B. M., Mutalova G. S., Kasimova S. S. The Direct Object And Its Use In Arabic Language //Boletin de Literatura Oral-The Literary Journal. – 2023. – T. 10. – №. 1. – C. 3601-3609.
7. Nasretdinova, M. N., Saydikramova, U. X., Saydikramova, Fuzaylova, N. A., Fayziyeva, A. K., & Jabborova, Z. T. (2024). Analysis of Stylistic Aspects of the Appearance of Ellipsis in Speech. *South Eastern European Journal of Public Health*, 1676–1680.
8. M.R.Abdullayeva and others. Social Psychological Features of the Process of Professional Stress in Pedagogical Activity // Journal Power System Technology ISSN: 1000- 3673, V 48, Issue 4. 2024/12. Pages 3325-3334
9. Sayed Mohamed Ahmed Korayem, Sharustam Giyasovich Shamusarov, Gulnora Sattorovna Mutalova, Buzakhro Marufjanovna Begmatova, Nargiza Makhmudovna Saidova. Calling for the Use of Intermediate Language in Teaching Arabic to Non-Native Speakers, Its Foundations and Problems // Power System Texnology Journal, ISSN: 1000-3673 issue 48 (2024), -pp 2221-2236.
10. Xayrulla Khudoyorovich Khamidov, Ikrom Yusupovich Bultakov, Karima Saydanovna Raxmanberdiyeva, Sarvinoz Sayfullayevna Kasimova, Shirin Baxtiyarovna Sodiqova. Linguistic

Expertise of Educational Literature: Analysis and Results // Journal Power System Technology. Vol. 48 No. 4/2024 p. 4017-4027.

11. Nizametdinovna N. M. FACTORS OF ANTHROPONYMES FORMATION IN ENGLISH AND UZBEK LINGUOCULTURES //Тил, таълим, таржима” халқаро журнали. – 2020. – Т. 2. – №. 1.

12. Абдуллаева М. Инглиз–ўзбек бадиий таржималарида муқобил вариантни шаклланиш ва ривожланиш босқичлари //Переводоведение: проблемы, решения и перспективы. – 2022. – №. 1. – С. 78-81.

13. Абдуллаева М. Р. Инсониятнинг ўзаро муносабатидаги миллий колоритни ифодаловчи феълли фраземалар (Агата кристи асарлари талкинида) //Марказий Осиёда лексикология ва лексикография: анъаналар ва ҳозирги замон илмий мактаблари” республика илмий-амалий конференцияси илмий тўплами. – 2020. – С. 153-158.